

KUZEY KIBRIS'TA TURİZM VE OTELCİLİK EĞİTİMİ GELİŞİYOR...

Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde turizm ve otelcilik eğitimi..

DR. MEHMET ALTINAY
AYTAÇ YILDIRIM

Doğu Akdeniz Üniversitesi 1979 yılında Yüksek Teknoloji Enstitüsü adıyla kurulmuş, 1986 yılında da KKTC Paramentosunun aldığı bir kararla vakıf üniversitesine dönüştürülmüştür. Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ), bir yüksek öğrenim kurumu olarak sunduğu üstün nitelikli eğitim ile bilim üretimi, bilimsel bilginin yaygınlaştırılmasını ve bilimin insanlık yararına kullanılmasını sağlamayı birincil amaç edinmiştir.

Doğu Akdeniz Üniversitesi, 615 bin-metrekarelik alana yayılan kampüsü içerisinde yer alan programlarıyla eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. DAÜ'de görev yapmakta olan öğretim elemanlarının tamamına yakını A.B.D.'de doktora diploması almıştır. Lisans ve lisansüstü düzeylerde eğitim-öğretim faaliyetlerine katılan öğrenci sayısı 5500'dür Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde çoğunluğu lisans olmak üzere lisansüstü ve önlisans düzeylerinde pek çok program bulunmaktadır ve bu programların sayısı her geçen gün artmaktadır. Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin eğitim dili ingilizcedir.

Üniversitesi'nin kütüphanesi 30.000 kitaba sahiptir ve bu sayı her geçen gün artmaktadır. Kütüphaneye ayrıca 500 süreli yayın da devamlı gelmektedir. Kütüphanede her türlü işlemler bilgisayar ile gerçekleştirilmekte ve kütüphane, en son yayın tarama olanaklarına sahip bulunmaktadır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde turizm ve otelcilikle ilgili iki adet program bulunmaktadır. Bunlardan biri önlisans ve diğeri de lisans düzeyindedir.

Önlisans diploması veren turizm ve otelcilik programı

Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin iki yıllık turizm ve otelcilik programı, 1989-1990 bahar döneminde DAÜ Senatosu'nun oybirliği ile almış olduğu bir karar sonucunda kurulmuştur. Program, Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu bünyesi içerisinde faaliyet göstermektedir. Okulun kuruluşundan itibaren 45'i KKTC (% 23), 137'si (% 72) TC ve 9'u (% 5) yabancı uyruklu olmak üzere toplam 191 öğrenci mezun olmuştur. İki yıllık turizm ve otelcilik programının ilk olarak eğitime başladığı tarihte (1990-1991 öğretim dönemi); 15'i KKTC (% 22), 52'si TC (% 76) ve 1'i (% 2) yabancı uyruklu olmak üzere toplam 68 öğrenci öğrenim görmekte idi. Ancak, 1994-1995 öğretim yılı başladığında iki yıllık programda okuyan 236 adet öğrencinin 129'u (% 55) KKTC, 103'ü (% 44) TC ve 4'ü de (% 1) yabancı uyrukludur. Okulun kuruluşundan bu yana geçen 4 yıl içerisinde öğrenci sayısında küçümsenemeyecek bir artış görülmektedir. Bunun nedenleri incelendiğinde, okulda öğrenim gören öğrencilerin geldikleri ülkenin ekonomik yapısı ile bağlantılı olduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin TC uyruklu öğrencilerin turizm ve otelcilik eğitimi almak isteme nedenlerinin başında Türkiye'de turizm olgusunun büyük bir hızla gelişmesi ve bu sektörde iş bulma şansının diğer birçok meslek dallarından daha yüksek olması gelmektedir. Bu durum aynı zamanda KKTC öğrencileri için de geçerli olup, Kuzey Kıbrıs'ın da geleceğinin turizm sektörünün gelişmesinden geçtiğinin bilincinde olunmasından kaynaklanmaktadır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi bünyesinde 1990-1991 öğretim yılından bu yana faaliyet gösteren önlisans programı ile 1993-1994 öğrenim döneminde eğitim - öğretime açılan lisans programı bulunmaktadır.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Altınay, Doğu Akdeniz Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu müdürüdür. Aytaç Yıldırım, aynı yüksekokulda müdüryardımcısıdır.

Önlisans turizm ve otelcilik programında eğitim gören 236 öğrencinin yanı sıra halen İngilizce Hazırlık Sınıfı'nda eğitimlerini sürdüren 38'i (% 60) KKTC ve 25'i (% 40) de TC vatandaşı olmak üzere 63 öğrenci bulunmaktadır.

Önlisans düzeyindeki turizm ve otelcilik programının amacı

Günümüzde dünya üzerinde gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkeler sahip oldukları tarih, kültür ve doğa gibi özellikleri kullanarak; harcama potansiyeline sahip olan ve seyahat eden kitleleri kendi ülkelerine çekmek için kıyasıya bir rekabet içerisinde girmişlerdir. Birçok ülke tanrı vergisi doğal güzelliklere sahip olmasına rağmen, bu avantajını iyi değerlendirememekte ve hedeflediği noktaya ulaşamamaktadır. Doğal güzelliklerin yanında ülkeye gelen ve para harcayan kişilerin o ülkeden birçok beklentileri olmaktadır. İyi ulaşım ağı, rahat ve konforlu konaklama imkanları, ülke hakkında geniş bilgi ve emniyet, bunlardan birkaçını oluşturmaktadır. Bunları en iyi bir şekilde sunabilen ülkeler diğerlerinden daha avantajlı bir durumda olmaktadır. Turizmde KKTC'nin iyi noktaya ulaşabilmesi hedef olarak belirlenen pazarların tüm beklentilerinin sunulmasını gerektirmektedir. Planlama aşamasından pazarlama aşamasına, tur operatörlüğünden, uçak şirketlerine, otel yöneticilerinden garsona kadar turizm faaliyetinde görev alacak uzman ve eğitimli kişilerin bulunması, birçok engelin çok daha rahat aşılmasına yol açacaktır. Konaklama ve seyahat sektöründe değişik pozisyon ve mevkilerde görev alacak kişilerin yetiştirilmesinde üniversitelere çok büyük görevler düşmektedir.

Doğu Akdeniz Üniversitesi, bu hedeften yola çıkarak iki yıllık bir programın eğitim faaliyetlerini başlatmış ve hem son yıllarda turizmde hamle yapmış olan Türkiye'de hem de KKTC'de mevcut olan konaklama ve seyahat işletmelerinin bulmakta sıkıntı çektiği yabancı dil

bilen nitelikli ara insan gücü ihtiyacını gidermek amacıyla programı geliştirmektedir.

Önlisans turizm ve otelcilik programının ders programı, Amerika ve Avrupa'da mevcut olan birçok üniversitenin ders programlarının incelenmesinin yanı sıra konaklama ve seyahat sektörünün ihtiyacı da dikkate alınarak hazırlanmıştır. İki yıllık turizm ve otelcilik programı dört dönemden oluşmaktadır ve her dönem altı dersi kapsayacak toplam 24 dersten oluşmaktadır. İki yıllık önlisans programından mezun olabilmek için 78 ders kredisinin tamamlanması gerekmektedir. Okutulan 24 dersin % 42'si konaklama sektörü ile ilgili olan derslerdir. Tüm dersler İngilizce okutulmaktadır. İngilizce okutulması turizm bilgisinin yanında yabancı dilin de çok iyi öğretilmesi hedeflenmektedir. Öğrenciler temel İngilizce bilgisini İngilizce hazırlık okulunda almalarına rağmen, turizm ve seyahat endüstrisinde kullanılan tanım ve terimleri öğretmek ve öğrencilerin diğer dersleri kavramalarında yardımcı olmak amacıyla ilk iki dönemde İngilizce dersleri okutulmaktadır. İngilizce dersleri toplam ders kredisinin % 10'unu kapsamaktadır. Aynı dönemde okutulmak üzere Almanca dersleri de programa alınmış olup, ikinci yabancı dilin kredilerinin toplamı, toplam ders kredisinin % 21'ini oluşturmaktadır.

Çağımızın teknoloji ve bilgisayar çağı olması itibarı ile gerek Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin genelinde, gerekse turizm ve otelcilik programlarında bilgisayar eğitimine büyük önem verilmektedir. Şu anda önlisans turizm ve otelcilik programında iki dönem bilgisayar dersi okutulmakta olup, toplam ders kredilerinin % 10'unu oluşturmaktadır. Bugünlerde yapılan müfredatı geliştirme çalışmaları sonucunda bilgisayar derslerini artırma kararı alınmıştır.

Toplam ders kredisinin % 2'lik kısmını ise turizm olgusunun ülke ekonomisi üzerindeki etkilerini inceleyen ekonomi ve temel işletme dersleri oluşturmaktadır.

Eğitimde görsel ve işitsel teknolojinin kullanılmasının önemini iyi kavrayan Doğu Akdeniz Üniversitesi turizm ve otelcilik programları yöneticileri, video kütüphanesini geliştirmek için çabalarını yapmaktadırlar.

Önlisans turizm ve otelcilik programı tüzük ve yönetmeliğinde belirtilmiş olan 60 işgücü staj zorunluluğu; hem mezuniyet şartı olarak konulmuştur, hem de öğrencilerimizin teoride görmüş oldukları dersleri pratikle bütünleştirerek ileride gerçek yaşamda karşılarına çıkabilecek sorunları daha kolay aşabilmelerini sağlama amacını gütmektedir. Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksek Okulu, yaz stajlarını daha verimli bir duruma getirebilmek amacı ile özel sektörle işbirliği içerisinde girmiş olmasına karşılık, ne yazık ki, arzulanan iletişim ve eşgüdüm bir türlü sağlanamıştır. Bunda en büyük eksiklik, konaklama ve seyahat işletmelerinde meslek içi eğitimin tam anlamıyla uygulanmaması ve yasal düzenlemelerin yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır.

Yaz stajlarının yanı sıra, okul döneminde konaklama işletmelerinin çeşitli bölümlerinin işlev ve uygulamalarını göstermek amacı ile öğrencilerin otel işletmelerini ve seyahat acentelerini ziyaret etmeleri sağlanmakta ve bu yolla eğitime çeşitlilik kazandırılması amaçlanmaktadır.

Eğitimde görsel ve işitsel teknolojinin de kullanılmasına önem veren okul, öğrencilerinin daha kolay anlayabilmeleri amacı ile video kütüphanesini ge-

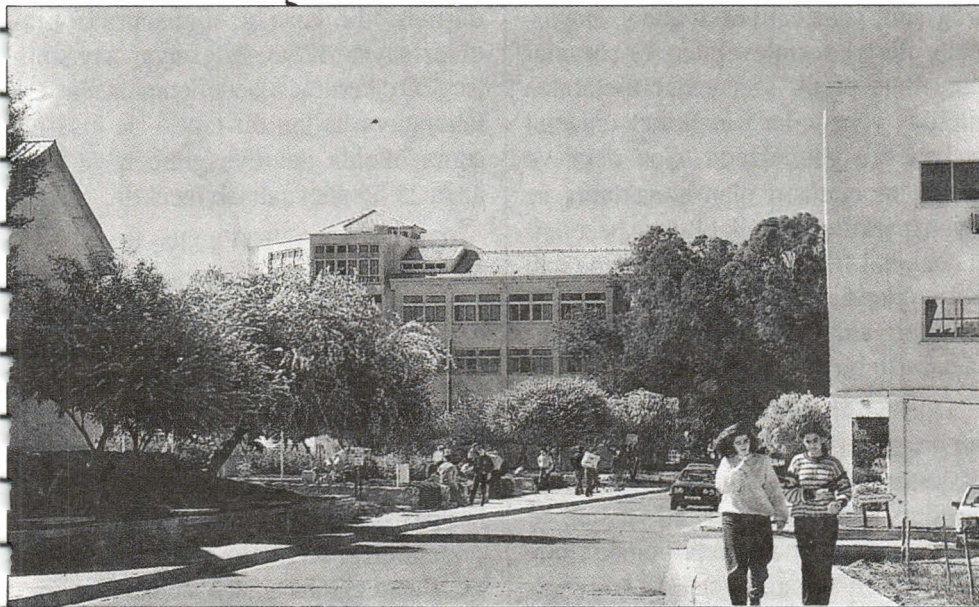
liştirmekte ve turizm ve otelcilik ile ilgili bilgisayar paket programları alımları gerçekleştirilmektedir. Önümüzdeki dönem hizmete girecek olan bilgisayar laboratuvarında eğitim daha kapsamlı bir şekilde bilgisayar destekli olarak yapılacaktır.

Kuzey Kıbrıs'ta tek, bunun yanında da Türkiye'de bile ancak birkaç üniversitenin sahip olduğu nitelikte modern üniversite kütüphanesinde, şu anda 30.000 adet kitap bulunmakta ve öğrenci başına 5 kitap düşmektedir. Turizm ve konaklama hizmetleriyle ilgili kitap sayısı sürekli olarak arttırılmakta ve aynı zamanda konuyla ilgili olarak 5-6 süreli yayına da abone olunmuştur.

Lisans düzeyi turizm ve otelcilik programı

Doğu Akdeniz Üniversitesi turizm ve otelcilik lisans programı, 1993-1994 güz döneminde Üniversitesi Senatosu'nun almış olduğu bir karar sonucunda eğitimine başlamıştır. KKTC ve Türkiye'deki mevcut pek çok turizm işletmeleri, profesyonel turizm ve otelcilik eğitimi almamış kişiler tarafından yönetilmektedir. Bu gerçekten yola çıkılarak dört yıllık lisans düzeyindeki turizm ve otelcilik programı devreye sokulmuştur.

Kuzey Kıbrıs'm olduğu kadar Türkiye'de kurulu pek çok üniversitesinin sahip olmadığı nitelikteki modern kütüphanede 30.000 dolayında kitap ve 500 tane süreli yayın bulunmaktadır. Kütüphanenin kitap ve süreli yayın sayısı her geçen gün artmaktadır.

Lisans düzeyindeki programın açılış nedenlerinden bir diğeri de iki yıllık programdan mezun olan öğrencilerin aşırı talebidir. Böylelikle turizm ve otelcilik eğitimi almak isteyen öğrencilere iki seçenek sunulmuş olmaktadır.

Dört yıllık turizm ve otelcilik programı 1993-1994 ders döneminde; 21'i (% 58) KKTC, 13'ü (% 36) TC ve 2'si (% 5) yabancı uyruklu olmak üzere toplam 36 öğrenci ile öğrenime başlamıştır. O dönem hazırlıkta eğitim gören toplam 59 öğrencinin 38'i (% 64) KKTC, 20'si (% 34) ve 1'i de (% 2) yabancı uyruklu idi. Yapılan bir araştırmaya göre, iki yıllık önlisans düzeyindeki programdan bugüne kadar mezun olan 45 KKTC öğrencisinin % 47'si şu anda dört yıllık programda eğitimlerini sürdürmektedir. 1944-1995 öğrenim döneminde ise öğrenci sayısında büyük bir artış olmuştur; öğrencilerin geneline baktığımızda, öğrencilerin 87'si (% 65) KKTC, 42'si (% 32) TC ve 4'ü de (% 2) yabancı uyruklardan oluşmaktadır.

Üniversite giriş sınavında başarılı olup, dört yıllık programda okuma hakkı elde eden 19'u (% 23) KKTC, 63'ü (% 77) TC olmak üzere toplam 82 öğrenci bu yıl içerisinde İngilizce hazırlık okulunda temel İngilizce eğitimi almaktadırlar.

Dört yıllık turizm ve otelcilik eğitim programı, geleceğin ufku geniş, araştırmacı, ileriye sezinleyebilen ve sorunlar karşısında pratik seçenekler üretebilen nitelikte yöneticiler yetiştirmek amacıyla ve hedefini gütmektedir. Çok riskli ve pahalı bir endüstri olan konaklama ve seyahat sektörü, teknik bilgi ve becerisini deneyim ile bütünleştirip işletme için doğru kararlar alabilecek nitelikte yöneticiler yardımıyla turizm olayında daha başarılı bir yol izleyecektir.

Dört yıllık turizm ve otelcilik eğitim programı 127 ders kredisi ile toplam 40 dersten oluşmaktadır. İlk iki yıl, toplam ders kredisinin % 21'ini işletme ve ekonomi dersleri ağırlıkta olmakla birlikte, % 13'ü Almanca ve % 13'ünü İngilizce

dersleri kapsamaktadır. Dört yıllık programın % 23'ü konaklama sektörü ile ilgili derslerden oluşmaktadır. Ayrıca toplam krediler toplamının % 5'ini ise bilgisayar dersleri kapsamaktadır.

Lisans programı hazırlanırken, üst düzey yöneticilerin bilmesi gereken temel işletme, pazarlama, muhasebe, personel yönetimi, turizm mevzuatı, mikro ve makro ekonomi gibi derslerin turizme uyarlanarak öğretilmesi, son iki yılda ise, bu öğrenilen temel işletme ve ekonomi bilgilerinin konaklama ve seyahat endüstrisi ile bütünleştirilmesi öngörülmüştür. Son iki yılda öğrenciler araştırmaya yöneltilmekte, kitap dışına çıkılması ve diğer dergi ve süreli yayınların izlenerek günümüzdeki konaklama ve seyahat sektöründe ortaya çıkan yenilik ve gelişmeleri öğrenmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır.

Dört yıllık programda eğitim gören öğrencilerden iki kez olmak üzere toplam 120 iş günü staj yapmaları istenmektedir.

Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksek Okulu'nun eğitim olanakları

Şu anda Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde 7 bilgisayar laboratuvarı, toplam 260 kullanıcı ile öğrencilere hizmet sunmaktadır. Üniversitenin bilgisayar olayına çok önem vermesinden dolayı şu anda her öğretim görevlisine bir bilgisayar düşmektedir. Kısa bir süre sonra laboratuvar sayısı 12'ye, bilgisayar sayısının ise 500 çıkarılması hedeflenmektedir. Bu laboratuvarlardan bir tanesi de kısa bir süre sonra okulda devreye girecek ve aynı anda 25 öğrenci çalışabilecektir.

Okulda halen 100 kişiye hizmet sunabilecek kapasitede restaurant, bar ve mutfak bulunmaktadır. Bu hizmet birimleri hem eğitim amaçlı olarak kullanılmakta, hem de üniversitenin akademik ve yönetsel personeline öğle yemeği hizmeti sunmaktadır. Öğrenciler restaurantta servis yaparak teorik olarak öğrenmiş oldukları pek çok konunun uygulamasını gerçekleştirerek, bilgilerini pekiştirmektedirler. Bar'ın eğitim amaçlı kullanılmasının

Üniversitede halen yedi adet bilgisayar laboratuvarı bulunmaktadır. Bu laboratuvarlarda 290 adet kullanıcı öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. Öte yandan üniversitede her öğretim elemanına bir bilgisayar düşmektedir. Kısa bir süre sonra bilgisayar laboratuvarı sayısı 12'ye çıkarılacaktır.

yanı sıra öğrencilerin düzenledikleri çeşitli sosyal ve kültürel aktivitelerine de hizmet verilmektedir. Mutfak, restaurant ve bar hizmet birimlerinin faaliyete geçmesi; hem eğitim hem de üniversiteye konuk olarak gelen bilim adamlarının ağırlanması dolayısıyla üniversiteye birçok konuda katkıda bulunmaktadır.

Eğitim süresince verilen derslerle ilgili olarak kamudan ve özel sektörden deneyimli kişiler okula konuşmacı olarak davet edilmekte, öğrencilerin uygulamalar hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır.

Okulun düzenlediği turizmle ilgili seminer, panel ve konferanslar özel sektör, devlet ve üniversiteyi bir araya getirerek turizm sektöründe yaşanan birçok soruna somut öneriler getirilmesi ve çözümler üretilmesi amaçlanmaktadır.

Okula ait duvar gazetesi ile öğrencilerin birçok dergi ve sürekli yayındaki turizmle ilgili makale ve yazıları inceleme olanakları sağlanmaktadır.

Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu'nun öğretim kadrosu

Yüksek okulda halen önlisans ve lisans programlarında 10 tam zamanlı ve 13 yarı zamanlı olmak üzere 23 adet öğretim elemanı bulunmaktadır. Tam zamanlı akademik personelin % 50'sini yabancı hocalar oluşturmaktadır. Yabancı

öğretim elemanlarının geldikleri ülkelere göre dağılımı ise şu şekildedir: 3'ü A.B.D., 1'i Kanada ve 1'i de İngiltere'dir.

Açıkça görülmektedir ki Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde turizm eğitimi verecek öğretim elemanı sıkıntısı bulunmaktadır. Bu nedenle kalıcı öğretim elemanlarına önem verilmesi gerekmektedir.

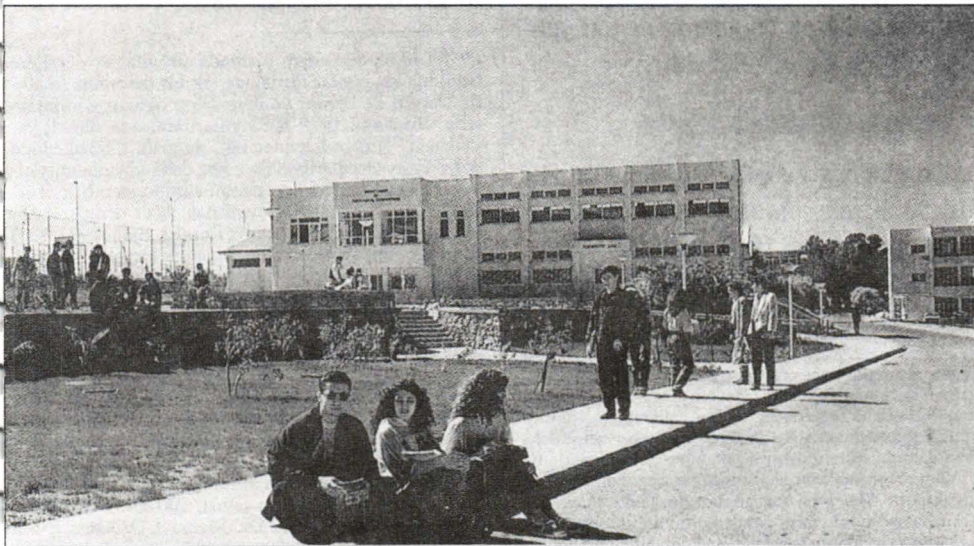
Yakın gelecekte hizmete girecekler

Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu, günden güne büyümekte ve öğrencilerine daha çağdaş eğitim olanakları sağlanması amacıyla bir dizi çalışma gerçekleştirilmektedir. Bunlardan bazıları şunlardır:

— 25 kullanıcı bilgisayar laboratuvarı önümüzdeki dönem devreye girecek ve birçok dersin daha yoğun bilgisayar destekli olarak yapılması olanağı doğacaktır.

— Üniversite ile KKTC arasında imzaladığı bir anlaşma sonucunda tahsis edilen otel, üniversite tarafından gerçekleştirilmekte olan onanımı bitirilmez uygulama oteli olarak okula devredilecektir.

— Ders müfredatı bilimsel çerçevede yeniden gözden geçirilmekte ve ders programlarını kamu ve özel sektörle birlikte koordineli olarak tesbit edilmesi arzulanmaktadır. □

Yüksek okulda halen önlisans ve lisans programlarında görev alan 10 adet tam zamanlı, 13 adet de yarı zamanlı olmak üzere 23 adet öğretim elemanı bulunmaktadır. Tam zamanlı öğretim elemanlarının % 50'sini yabancı uyruklu hocalar oluşturmaktadır.